

Úřad pro ochranu osobních údajů

Pplk. Sochora 27, 170 00 Praha 7, Tel.: 234 665 111, Fax: 234 665 444; e-mail: posta@uoou.cz

STANOVISKO č.13/2012

březen 2012 (původně K problémům z praxe č. 4/2010), aktualizace únor 2014¹

Zveřejňování osobních údajů na internetu

Úvod

V souvislosti s tím, jak se internet stále více stává neodmyslitelnou součástí naší společnosti jako významný komunikační prostředek, vyvstávají také otázky spojené s ochranou práv jeho uživatelů, zejména práv spojených s ochranou osobnosti a soukromí. Je nepochybné, že osobní informace zveřejněné prostřednictvím internetu (bez ohledu na jejich pravdivost) mají obrovský potenciál zasáhnout dotčenou osobu v mnoha sférách jejího života, tedy jak v rodinném, tak i v pracovním či veřejném životě. Je proto na místě klást si otázku, zda a jakými prostředky lze ochranu soukromí v prostředí internetu chránit.

Ochrana osobnosti a soukromí je v České republice ústavně zakotvenou hodnotou (viz čl. 10 Listiny základních práv a svobod). Historicky spadá především do soukromoprávní kategorie práv, tedy do oblasti, kde jsou práva osob chráněna soudy v občanském soudním řízení v návaznosti na konkrétní žalobu. Nicméně pro určité oblasti, v nichž by zásah do práv představoval zvýšené riziko pro celospolečenské hodnoty, zákonodárce (obvykle pod vlivem společenského vývoje a mezinárodních dokumentů) rozhodl, že je důvodné poskytovat ochranu veřejnoprávní cestou, tj. formou státního zásahu. Zákonné provedení zmíněného čl. 10 Listiny základních práv a svobod tak lze nalézt jak v Občanském zákoníku (ochrana osobnosti podle § 81 a násl.), tak v Trestním zákoně (trestný čin neoprávněného nakládání s osobními údaji podle § 180) a v neposlední řadě i v zákoně č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o ochraně osobních údajů“).²

Žádný z uvedených právních předpisů *a priori* nevyklučuje ze své působnosti oblast internetu – je tedy nutno vycházet z toho, že i přes svobodu a volnost, které jsou základními atributy tohoto media, ani zde není právní vakuum umožňující zcela libovolné jednání.

Působnost zákona o ochraně osobních údajů

V případě zákona o ochraně osobních údajů je zmíněná veřejnoprávní regulace – realizovaná prostřednictvím Úřadu pro ochranu osobních údajů (dále jen „Úřad“) – opodstatněna zájmem na ochraně osob před riziky spojenými se zneužitím shromážděných osobních údajů.³ Hranice působnosti zákona o ochraně osobních údajů jsou vymezeny v jeho § 3, dle kterého je státní zásah opodstatněný v situaci, kdy dochází k určitému systematickému (cílenému) využívání osobních údajů, které neslouží výhradně pro osobní potřeby fyzických osob.

¹ Právní stav k 1. lednu 2014.

² Otázka zveřejňování osobních údajů na internetu může v některých případech podléhat i dalším právním předpisům, např. zákonu č. 40/1995 Sb., o regulaci reklamy, zákonu č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, nebo zákonu č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti.

³ Osobním údajem je ve smyslu § 4 písm. a) zákona o ochraně osobních údajů každá informace vztahující se ke konkrétní fyzické osobě.

Při aplikaci zákona o ochraně osobních údajů je dále třeba přihlížet k předpisům komunitárního práva, konkrétně směrnici Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně jednotlivců v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů (dále jen „Směrnice“), kterou zákon o ochraně osobních údajů provádí, a také k související judikatuře Evropského soudního dvora. Směrnice, s ohledem na dobu vzniku, neupravuje výslovně otázku zpracování (zveřejňování) osobních údajů na internetu, nicméně konstatuje, že do působnosti Směrnice spadá především automatizované zpracování dat – tj. zpracování s pomocí výpočetní techniky. Tento fakt je třeba vnímat jako základní východisko k závěru, že ani oblast internetu není *a priori* z působnosti Směrnice (a tedy i zákona o ochraně osobních údajů) vyloučena. Další vodítko poskytuje judikatura Evropského soudního dvora, ze které lze především zmínit rozhodnutí zn. C-101/01 ze dne 6. listopadu 2003 (tzv. případ Lindqvist). Podle tohoto rozhodnutí se Směrnice, a tedy pravidla v ní stanovená pro zpracování osobních údajů, uplatní v případě, kdy jsou prostřednictvím webových stránek zveřejňovány informace týkající se určité skupiny osob.⁴

Dalším vodítkem při aplikaci zákona o ochraně osobních údajů je judikatura Ústavního soudu České republiky týkající se principu tzv. *ultima ratio* trestní represe⁵, kterou je nutno zohlednit nejen v oblasti trestního práva, ale i při správním trestání (tedy při trestání za správní delikty definované v zákoně o ochraně osobních údajů). Ústavní soud ve svých nálezech opakovaně zdůrazňuje, že prostředky trestního práva (a analogicky tedy i správního trestání) lze využít pouze tehdy, pokud užití jiných (soukromoprávních) prostředků ochrany nepřichází v úvahu nebo by bylo jejich využití zjevně neúčelné. Dle názoru Ústavního soudu lze trestněprávní kvalifikaci určitého jednání považovat až za krajní právní prostředek, který má své opodstatnění pouze v případě ochrany základních společenských hodnot.

Z uvedených východisek je zřejmé, že aplikace zákona o ochraně osobních údajů na prostředí internetu, které slouží obvykle k realizaci soukromoprávních aktivit, je omezená, nikoli však vyloučená. Při naplnění podmínek uvedených v § 3 tohoto zákona a zachování uvedeného principu *ultima ratio*, je i zveřejňování osobních údajů na internetu postižitelné prostřednictvím zákona o ochraně osobních údajů. Jinými slovy pro zpracování (tedy zejména zveřejňování) osobních údajů na internetu neplatí *a priori* žádná výjimka a Úřad je kompetentní posoudit každý případ a rozhodnout, zda došlo k jednání, které zákon o ochraně osobních údajů reguluje či nikoli. Skutečnost, že se ne vždy bude jednat o zpracování osobních údajů podléhající uvedenému zákonu, anebo že nebude vždy možné dohledat odpovědnou osobu (tj. z hlediska zákona o ochraně osobních údajů správce či zpracovatele osobních údajů), neznamená, že zde není dána působnost Úřadu, anebo že lze rezignovat na aplikaci zákona o ochraně osobních údajů v této oblasti.

Příklady z praxe

Co se týče zpracování osobních údajů na internetu, Úřad se ve své dosavadní praxi zabýval zejména případy, kdy došlo např. ke zveřejnění seznamu dlužníků (tzv. černé listiny neboli black listu) na webových stránkách obchodních společností, podnikajících osob či obcí. Dále Úřad posuzoval případy zveřejnění osobních údajů zaměstnanců, ať již v souvislosti s pracovníprávním sporem nebo vyhlášením konkurzního řízení. Úřad se velmi často zabývá také zveřejněním osobních údajů v rámci dokumentů pocházejících z činnosti obcí či měst (blíže viz stanoviska Úřadu č. 2/2004 a č. 3/2012).

---

⁴ V uvedeném případě byly zveřejněny informace o osobách působících na farnosti, včetně jejich jména (úplného či jen křestního), popisu jejich funkce a zálib. V několika případech byl zmíněn i rodinný stav těchto osob, telefonní číslo a další informace (rozsudek viz <http://curia.europa.eu>).

⁵ Viz např. nálezy Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 469/02, I. ÚS 4/04 nebo I ÚS 541/10.

Ve všech výše uvedených případech dospěl Úřad k závěru, že podmínky pro aplikaci zákona o ochraně osobních údajů jsou naplněny a posuzoval tedy zjištěný stav z hlediska plnění povinností tímto zákonem stanovených, zejména povinnosti zpracovávat osobní údaje pouze na základě zákonem předvídaného právního titulu dle § 5 odst. 2 zákona o ochraně osobních údajů a základních povinností vyjádřených v § 5 odst. 1 tohoto zákona (např. povinnosti zpracovávat osobní údaje pouze v souladu s původním účelem).

Naopak mimo působnost zákona o ochraně osobních údajů budou obvykle jednotlivé informace publikované v rámci blogů, zájmových webových stránek, nejrůznějších diskuzí anebo sociálních sítí. Uvedené neznámá, že by zveřejněním nějaké osobní informace touto cestou nemohlo dojít k zásahu do osobnostních práv, nicméně s ohledem na výše uvedená východiska nebude ve většině takových případů opodstatněný veřejnoprávní zásah ze strany Úřadu. Dotčené osoby se nicméně mohou svých práv domoci cestou občanského soudního řízení.